

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Николай Михайлов, СУ, ФЖМК

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. **Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации - Медиен език и стил)** с дисертационен труд на тема: **„Методи на изкуствения интелект за събиране, синтезиране, обработване и предоставяне на информация в журналистиката“**, представен от **Венцислав Венциславов Василев**, редовен докторант в катедра *Пресжурналистика и книгоиздаване* на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: **проф. д-р Ефрем Ефремов**

I. Оценка на качествата на дисертационния текст

Предложеният за рецензиране труд е структуриран в предговор, три глави, заключение, библиография от 149 заглавия, справка за научните приноси и списък на публикациите, свързани с темата на изследване. Общият обем на труда е 206 страници. Дисертационното изследване на кандидата е посветено на тема, която освен, че е изключително актуална, има различни аспекти, като неговото изследователско внимание е насочено към конкретната тематична област на журналистиката. Това придава освен релевантност също така и специфичност и научна оригиналност на дисертационния труд, а изследователят се е концентрирал за един обширен анализ на последствията от приложението на изкуствения интелект в журналистиката („алгоритмите за персонализирано предоставяне на новинарско съдържание“, с. 9) и методите за неговото изследване заедно с последствията от това в социален и дори общокултурен план. Тезата на дисертационния труд звучи дисертабилно и аргументирано: „Изкуственият интелект (ИИ) фундаментално променя медийната индустрия, като автоматизира генерирането и редактирането на новини, което води до ефективност и намаляване на разходите за производство“ (с.24). Използваната литература е в значителен обем и обхваща важни и значими публикации по темата. Също така докторант Василев е описал четири статии по темата на дисертационния труд в научни списания и сборници с научно рецензиране. Отделно са посочени участия със секционни доклади в национални и международни конференции, отново по темата на дисертацията. Сред публикациите има и такива в списания, индексирани в световни бази данни. С описаните активности докторантът изпълнява изцяло разпоредбите на закона и изпълнението на минималните национални изисквания по съответната процедура. Авторефератът вярно предава основния замисъл на изследването, подробен е и отразява и приносните му моменти, с което покрива изискванията за рефериране на подобен труд.

Цялостното впечатление е за старателен и академичен подход към оформяне на съдържанието на дисертацията, отразяващ сериозна научна и изследователска ангажираност към темата от страна на докторанта.

II. Характеристика на научните и изследователски резултати.

В нашата епоха на дигитализация и вездесщото присъствие на информацията чрез онлайн медиите е необходима изключително бърза трансформация от страна на журналистите по събиране, обработване, анализ и оповестяване на информационния поток, който те следят. Често пъти човешките усилия в този план са ограничени и се налага обръщане към други начини и методи в това поле, които изискват приложението на изкуствен интелект. Последиците за медиите от приложението на изкуствения интелект са с много широк обхват, който безспорно притежава силен трансформиращ потенциал - за журналистиката, за журналистическата професия и за личността на журналистите. Появата на изкуствения интелект в журналистиката засяга освен характера и създаването на новинарско и медийно съдържание, също така се отразява и на спецификата на журналистическата професия, на цялостната структура на медийната индустрия, както и на отношенията и с аудиторията. Това наблюдение прави текста на докторант Василев изключително актуален и дори бих казал – необходим за съвременните измерения на журналистическата професия.

Трите глави на изследването са единни в структурно отношение и следват логиката на научната задача и доказването на научната хипотеза, поставени в началото. Първата глава представя теоретичните основи на ИИ, като разглежда еволюцията на програмирането, основните понятия и ключовите етапи в развитието на ИИ. Авторът отделя внимание на класификацията на видовете изкуствен интелект и неговите подобласти. Подробно и умело е разгледана и анализирана правната рамка на Европейския съюз, свързана с развитието и регулирането на изкуствения интелект. Втората глава на дисертационния труд, се фокусира върху приложението на ИИ в журналистиката и медиите. Разгледани са удачни примери, в които изкуственият интелект вече е интегриран в журналистическите процеси и редакционната дейност. Авторът се спира и на допълнителни примери за пълна автоматизация на процесите в журналистическата дейност, на спецификата на създаване на алгоритми за генериране на новини, автоматизирани преводи, аудиообработка и други дейности, извършвани с помощта на изкуствения интелект. Третата глава описва успешно авторската оригинална концепция за самостоятелно разработен модел на приложението на изкуствен интелект в областта на медийния пазар у нас, но и с важен анализ на медийни активности,

утвърдени в световен мащаб. Тя има за цел да създаде работещ модел на използване на технологията на ИИ, която цел е постигната.

Авторът се придържа към интердисциплинарен подход като успешно разглежда различни аспекти на проблема - технологични, правни и социални. Също така задълбочено са анализирани съществуващите практики, регулаторната рамка и възможностите за интеграция на изкуствения интелект в медиите. В изложението докторантът е представил редица подходящи примери, за да илюстрира до каква степен изкуственият интелект е интегриран в различни журналистически процеси и дейности. Специално внимание е отделено на феномена на автоматизирането на писането на новини от структурирани данни без редакторска намеса. Освен тези важни анализи, докторантът се спира и на значимите етични, социални и професионални въпроси, които поставя използването на изкуствения интелект в цялото многообразие на журналистическите професии. Много добро впечатление за безспорните изследователски качества на колегата създава авторското изследване на автоматизирането на дешифровки чрез изкуствен интелект от преки репортерски включвания в ефир за нуждите на онлайн публикуването. Налагат се аргументирани изводи, че изкуственият интелект играе все по-значима роля в специфичните журналистически дейности като създаването на репортажи, при новинарството, изработване на изображения и други визуални продукти и като цяло той се превръща в неотделима част от съвременните медии, медийното съдържание и от медийната индустрия.

Силен изследователски импулс носи оригиналното и самостоятелно предложение на докторанта за създаване на системен асистент, основан на принципите на изкуствения интелект, насочен към оптимизация на редакционния новинарски процес и цялостната работа на съвременните журналисти. Искам да отбележа, че стилът и езикът в изложението отговарят на предмета на изследване и са на необходимото научно ниво като заедно с това се възприемат пълноценно и правят труда достъпен за всички, ангажирани със сложните проблеми на журналистическата професия в епохата на решителна технологична промяна.

III. Научни приноси на изследването.

Изводите на дисертационното изследване носят безспорен и много важен приносен характер. Лично аз за пръв път попадам на подробно, систематично и подкрепено с емпирични аргументи и теоретична обосновка изследване за ключовата роля на изкуствения интелект в трансформацията (автоматизацията) на журналистическите процеси. Напълно приемам едно от основните обобщения на автора за изкуствения интелект на само като инструмент за

оптимизация, а като ключов фактор, който трансформира самата същност на медийното производство и консумация. Тук мога да отбележа и един философски проблем, който поставя автора – този за взаимоотношението между човека (професионалиста) и машината (ИИ), като идеята му е, че последния не трябва да заменя човека в сложната, но изключително отговорна журналистическа професия, а да бъде използван умело и прозрачно от журналистите в настъпващата технологична епоха. Така разчитам приносните предложения от докторанта за конкретни насоки, които могат да послужат като основа за създаване на бъдещи дигитални интелигентни асистенти за българската медийна среда.

IV. Заключение

В заключение бих отбелязал, че в представения дисертационен текст докторант Венцислав Василев доказва своите задълбочени знания в областта на медиите, на комуникационната и медийна среда не само у нас, на проблема за изкуствения интелект като феномен на съвременния социален свят, които засяга всички негови области, особено журналистиката като дейност, професия и призвание. Представеният дисертационен труд носи всички белези на едно успешно и самостоятелно научно изследване. Компетентността на дисертанта по отношение на автори, публикации, понятия, детайлно познаване на предмета и обекта на своето изследване е безспорна. Приложенията, схемите, графиките и визуализациите, включени в дисертационния труд допълнително илюстрират и систематизират работата на докторанта по неговите тези, разсъждения, обяснения и използваните научни методи.

Като оценявам високо и еднозначно положително демонстрираните знания и изследователски качества от страна на докторанта, **гласувам със „ЗА“** присъждането на докторант **Венцислав Венциславов Василев** на ОНС „доктор“ по професионално направление **3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации- Медиен език и стил)** за неговия дисертационен труд **„Методи на изкуствения интелект за събиране, синтезиране, обработване и предоставяне на информация в журналистиката“**.

Дата: 25.04.2025 г.

Изготвил становището: проф. д-р Николай Михайлов